

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1875. Första Kammaren. N:o 10.

Lördagen den 6 Mars.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Justerades protokollet för den 27 sistlidne Februari.

Fortsattes föredragningen af Stats-Utskottets Utlåtande N:o 6, angående reglering af utgifterna under riksstatens fjerde hufvudtitel.

7:de punkten.

*Utarrendering
af arméens
boställen.*

Grefve Mörner, C. G.: Ut i den nu föredragna punkten har Stats-Utskottet föreslagit en bestämd termin, efter hvars utgång det icke vidare skulle tillkomma boställsdirektionerna att taga befattning med utarrendering af boställena. Denna tidpunkt är såväl ut i den nådiga propositionen som i Utskottets förslag så sväfvande bestämd, att en tid kan uppstå, under hvilken icke någon tager hand om dessa boställen. Det heter, att de af arméens boställen, som, innan de indelta lönetillgångarne öfverlemnats till statsverket, blifva disponibla, må af vederbörande boställsdirektioner utarrenderas på tjugu år. Nu kan man hafva olika tankar om hvad som menas med tidpunkten då de nämnda tillgångarne öfverlemnas och när den är inne. Är det den då den nya staten, deri kontanta anslag finnas uppförda, blir upprättad, eller den då de nya tillgångarne från arméens boställen och de till densammas aflöning indelta räntor börja inflyta till statsverket? I afseende härå kunna olika meningar hysas och till följd häraf hvarjehanda trassel uppstå. Efter min öfvertygelse är det äfven för staten fördelaktigt, ju längre den befattning, som boställsdirektionerna hafva med boställenas utarrendering, fortfar, ty genom dem skola dessa sannolikt icke sällan blifva utarrenderade på ett för staten förmånligare sätt, än sedan omsorgen om utarrenderingen blifvit öfverlemnad till auktoriteter, hvilka icke för saken hafva det särskilda intresse som de omnämnda direktionerna, utan som, öfverhopade med en mängd andra göromål, ofta icke äro i tillfälle att till lika grad deråt egna sina omsorger och kanske någon gång finna sig belättna, endast de vid uppdragets fullgörande lyckas skydda sig mot anmärkningar. Jag tror derföre, att den föreslagna

Utarrendering
af arméens
boställen.
(Forts.)

förändringen ej innebär någon vinst för det allmänna, utan anser såsom mera enkelt och ändamålsenligt, om 7:de punkten erhöle följande lydelse: »att arméens boställen, i den mån de blifva disponibla, må tills vidare af vederbörande boställsdirektioner på 20 år utarrenderas, med iakttagan e» etc. lika med Utskottets förslag. Om punkten finge denna lydelse, dkomme det att bero på Riksdagen att bestämma när förändring skall ske, och ända till dess beslut i den delen blifvit fattadt, kunde icke fråga uppstå om hvem som skall taga befattning med utarrenderingen. Jag har haft tillfälle att erfaras, att det inträffat med lägenheter, hvilka genom Konungens Befallningshafvandes och Kammar-kollegii försorg skolat utarrenderas, att de icke hunnit på nytt utarrenderas, förr än det gamla arrendet upphört, samt att man derföre måst vidtaga interimståtgärder för att få lägenheterna vårdade och skötta under mellantiden till dess ny arrendator hunnit anskaffas. Att något sådant äfven kan komma att inträffa med ett eller annat af arméens boställen, derest Utskottets förslag oförändradt antages, ligger åtminstone ej utom möjlighetens gräns.

Jag anhåller om bifall till det af mig framställda förslag.

Herr af Klint: Jag kan ej riktigt förstå den siste talaren, då han säger, att intet är bestämdt om tidpunkten då boställsdirektionerna skola upphöra att såsom sådana fungera. I den af oss i dag på förmiddagen antagna sjetten punkten står, att dessa aflöningstillgångar skola lemnas till statsverket senast i sammanhang med den statsreglering, som kommer att 1877 års Riksdag föreläggas. Redan deri tycker jag, att en tidpunkt finnes angifven, utöfver hvilken icke någon utarrendering genom boställsdirektionerna kan komma i fråga. Hvad för öfrigt Grefve Mörners förslag angår, får jag hos Kammaren värdsamt anhålla, att det ej må blifva Kammarens beslut.

Sedan de indelta tillgångarne icke mera tillhöra arméen, måste jag ifrigt yrka på, att icke arméen skall för dem ansvara. Det kunde gå an på den tid, då boställena tillhörde regementena, ty då hade regementena vinst eller förlust af huru de sköttes. Genom antagande af Grefve Mörners förslag skulle samma klagomål vändas emot militären, som Herr Grefven nu för mot de civila verken, derföre att de illa sköta kronans domäner. Så länge jag eger röst i denna Kammare, vill jag ej bidra till att lägga ansvaret för kronodomäner på arméen. Jag anhåller derföre om bifall till Stats-Utskottets hemställan i förevarande punkt.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen yttrat, att under densamma hade yrkats dels bifall till den förevarande punkten och dels af Grefve Mörner, att densamma skulle antagas med den förändring, att början deraf komme att lyda sålunda: »att arméens boställen, i den mån de blifva disponibla, må tills vidare af vederbörande boställsdirektioner på 20 år utarrenderas, med iakt-

tagande etc. (lika med Utskottets förslag); framställdes proposition på bifall till punkten och besvarades med ja.

*Utarrändering
af arméens
boställen.
(Forts.)*

8:de punkten.

Bifölls.

1:a punkten.

*Lönereglering
för arméen.*

Herr Hedlund: Första Kammaren har genom sitt beslut på förmiddagen, hvilket utan tvifvel kommer att biträdas af Andra Kammaren och sålunda, sedan regeringens proposition antagits, blifva båda statsmakternas beslut, fattat ett afgörande, som säkerligen kommer att stå i vår historia bland de märkligaste beslut af Sveriges statsmakter under detta århundrade. Tillika skall man erkänna, att den stora reform, som blifvit gjord i den statsinrättning, hvilken Carl XI stiftade för nära 200 år sedan, har skett, icke genom yttre påtryckning, icke under motstånd, utan fastmer med samtycke och samverkan från de mest framstående målsmän för den indelta arméens befäl, och när historien nämner detta såsom en märklig företeelse, äfven med hänsyn till den tvingande nödvändighet, som förelegat, när den erkänner att en uppoffring skett om icke af ett ständs så dock af en korporations intresse, en uppoffring af den särskilda anda, som lätt petrificerar sig i samhällsinrättningar, hvilka länge egt bestånd, så skall samma historia gifva den svenska Riksdagen det vittnesbörd, att den lemnat ett fullt, rundligt och hederligt vederlag åt denna korporation. Detta vederlag ligger i den lönereglering, som här är i fråga, uti de millioner, som beviljats till fardagsårets inlösen, och uti de ytterligare millioner, som fordras för de förskott, hvilka måste utgå från statsverket och som visserligen icke blifva tillfälliga, utan fortfarande behöfliga. Historien skall här gifva nytt vittnesbörd om enig samverkan från tvänne sidor af svenska folket och skall visa detta såsom ett föredöme, huru stora samhällsreformer kunna hos oss ske utan strider och utan misstroende. Ur denna synpunkt ber jag att få yrka bifall till föreliggande löneregleringen.

Grefve Hamilton, Henning: Jag förenar mig i den siste talarens anhållan om bifall till denna punkt, men måste beklaga att, då, enligt hans vitsord, historien skall gifva oss beröm för det vederlag Riksdagen lemnat för indelningsverket, historien icke med det samma kan omtala, att Kongl. Maj:t föreslagit och Riksdagen bifallit en sådan pensionsstat för arméen, att icke om tio år alla officerare i de högre befälsgraderna äro otjenstbara.

Grefve Mörner, C. G.: Den nästföregående talaren vidrörde en omständighet, som äfven jag hade tänkt omnämna, nemligen att det icke är nog för en armés tjenstbarhet, att dess befäl får höga

Lönereglering
för arméen.
(Forts.)

löner, utan att det är af åtminstone lika stor betydelse, att den icke belastas med ett öfverårigt befäl. Då fråga om en lönereglering för arméen senast förevar, nemligen vid 1856—1858 årens riksdag, hade den dåvarande departementschefen den åsigt, att så mycken vigt låg på den senare omständigheten, att han framhöll den såsom angelägnare än frågan om lönereglering. Han framlade förhållandena sådana de då voro, och hans mening godkändes äfven af Riksdagen, som uttalade enahanda åsigt om angelägenheten deraf att bibehålla arméen vid tjenstbarhet genom att höja pensionerna; hvilket då äfven skedde. Arméen hade på den tiden fyra generaler, som hade uppnått pensionsålder, samt elfva öfverstar, tretioåtta öfverstelöjtnanter och majorer, 113 kaptener och corpschefer, med hvilka förhållandet var enahanda. Jag har gått igenom statskalendern för innevarande år och dervid funnit, att för närvarande räknar arméen icke någon i tjenst varande general, som uppnått pensionsålder. Antalet af i tjenst varande öfverstar, som hunnit den höga åldern af 60 år, är nu endast fem mot elfva år 1856. De pensionsmässiga öfverstelöjtnanternes och majorernes antal har sjunkit ned till tretioett. I afseende å kaptener och sqvadronschefer är skilnaden nu mot 1856 mindre betydlig, nemligen 103 mot 113, men jag tillåter mig härvid erinra, att icke så långt före år 1856 hade Sverige med anledning af befarade krigiska förvecklingar vidtagit rustningar, och att då i sammanhang härmed till arméen utgått ett tillkännagifvande, att de, som ansåge sig icke fullt tjenstbara, kunde inom viss tid anmäla sig till afsked, hade icke så få begagnat sig häraf. Detta torde förklara, att skilnaden emellan de qvarstående pensionsmässige uti sistnämnda grad icke är större. Det visar sig emellertid att, oaktadt de pensionsförmåner, som vid 1856—1858 årens riksdag bestämdes för militärbefälet, icke voro särdeles lysande, hafva de dock verkat dähän, att tjenstbarheten hos arméens befäl under den förgångna tiden blifvit större än den var vid den tidpunkt, då förslaget till den förbättrade pensioneringen framställes. För min del anser jag anledning förefinnas att frukta, att, derest nu föreslagna lönereglering kommer till stånd, utan att förslag till en mera tillfredsställande pensionsreglering snart framlägges och blir lyckligen genomförd, så har man ur synpunkten af *landets* interesse skadat i stället för att gagna den svenska arméen, d. v. s. så tillvida som man vill att den skall ega tjenstbart befäl. En annan betänklighet, som för mig ej skulle hafva varit ringa, om jag haft något att säga i denna angelägenhet, är den att man nu, då man är så nära färdig med att framlägga ett nytt förslag till härordning, uppgör ny lönestat för en officerspersonal, hvars verksamhet under förändrade förhållanden naturligtvis blir helt olika mot hvad den hittills varit. Hvarthän detta kan komma att leda, derpå har man åtskilliga exempel. Ett regemente åtminstone, som nu stått på indragningsstat under en lång följd af år, belastar ännu riksstaten, och när den sista officeren kommer att afgå kan ingen veta, helst om, såsom på senaste tiden lärer skett,

pensionsmässig officer vid detta regemente får göra tjenstebyte med ung sådan vid annat regemente. Ett annat regemente, som, efter hvad Stats-Utskottet upplyser, för närvarande räkna fyrtiofem man, — säger 45 man — har en nära nog lika stor befäls- och underbefäls-personal, och af denna personal är en icke så ringa del pensionsmässig; men den står ändock kvar, sannolikt emedan det är fördelaktigare att bära upp hela lönen och möjligen någon gång få vidkännas en liten kommendering, men för det mesta helt och hållet disponera sin tid, än att afgå med pension eller söka transport till annat i aktiv tjenstgöring varande regemente. Det nu framlagda förslaget är således, efter mitt förmenande, besväradt med brister, på grund hvaraf det under andra förhållanden icke varit särdeles lockande att ingå på detsamma; men de fördelar, som derigenom för tillfället beredas arméens befäl, äro så betydliga och så af behovet påkallade, att äfven jag för min del måste anse, att det bör godkännas, om jag också icke kan, i likhet med en föregående talare, tro, att vi genom den ifrågasatta förbättringen uti aflöningen till arméens befäl göra en minnesvärd och stor samhällsreform, då det väl endast är en militärisk reform, om det ens kan kallas reform. Oaktadt de af mig nu yttrade betänkligheter ser jag mig således nödgad att instämma med dem, som begärt bifall till den nu föredragna punkten.

*Lönereglering
för arméen.
(Forts.)*

Herr af Klint: Jag vill visst icke förneka, att det varit lyckligt, om, jemte förslaget till lönereglering, förslag till ny pensionsstat för arméens befäl blifvit för Riksdagen framlagdt. Man måste dock ihågkomma, att, med våra svenska förhållanden, det icke är fullt så lätt att framlägga en sådan pensionsstat, som kanske många föreställer sig, enär den till en viss grad är beroende på arméens eget befäl, och detta befäl rättvisligen kan fordra, att, innan man tager i beräkning dess bidrag till pensionsfonden, det får veta den lönestat, på hvilken pensionsstaten skall grundas. Helt annat vore det, om förhållandena vore så lyckliga, att staten ensam öfvertog pensioneringen; då kunde lättare, samtidigt med lönestaten, en pensionsstat för Riksdagen framläggas. Emellertid, då intet yrkande i detta afseende blifvit gjordt, utan båda de ärade talare, som yttrat sig, begärt bifall till Utskottets förslag, kan jag endast med dem instämma. Jag kan dock ej sluta, utan att nämna ett ord med anledning af den näst siste talarens yttrande. Ehuru jag lika med honom beklagar, att pensionsstat nu icke blifvit framlagd, kan jag omöjligen finna, att det högre befälet från och med kaptener hädanefter, med den nu ifrågasatta lönestaten, skall blifva äldre i tjensten än hittills.

Grefve Mörner, C. G.: Med anledning af de svårigheter att nu uppgöra en pensionsreglering, som den siste talaren omnämnde, tillåter jag mig att i hans minne återkalla att, då 1856 års förslag

Lönereglering
för arméen.
(Forts.)

afgafs, om hvilket förslags beskaffenhet den ärade talaren, som då var chef för kommandoexpeditionen, icke torde vara okunnig, betingades icke något bidrag af befälet, utan var det staten som lemnade det erforderliga tillskottet.

Öfverläggningen förklarades slutad och punkten bifölls.

2:dra punkten.

Mom. a—f.

Biföllos.

Mom. g.

Regements-
intendents-
befattningar.

Grefve Lagerberg: Stats-Utskottet uttalar å sidan 3 af föreliggande betänkande såsom allmän grundsats, att alla de för den värfvade arméen erforderliga anslagsbelopp för närvarande böra å extra stat uppföras, men, såsom vi nyss hörde uppläsas, föreslår Utskottet i fråga om regementsintendentsbefattningarne, att desamma skola i mån af behof inrättas men ej å *ordinarie stat* tillsättas förr än vid regementsskrifvarnes afgang. Innehafvarne af dessa tjänster skulle således blifva de enda inom värfvade arméen som vore nog lyckliga att, om regementsskrifvarne toge afsked vid detta års slut, komma å *ordinarie stat*. För min del kan jag ej fatta hvarför man så skall gå till väga, och då jag hyser den öfvertygelse, att regementsintendenterna genast böra tillsättas, och det på aldeles samma sätt som värfvade arméens öfriga tjänstemän samt då regementsskrifvarnes tjänsteäligganden skola tillfalla regementsintendenterna, men regementsskrifvarne icke kunna afskedas utan med lönens bibehållande, anser jag att, för undvikande af trassel och tvetydighet, det vore klokast fatta följande beslut, »att regementsintendentsbefattningarne skola vid de värfvade regementena, för hvilka sådana blifvit i förslagsstaterna uppförda, tillsättas», och får jag vördsamt anhålla om proposition härå.

Herr af Klint: Det är ju aldeles obehöfligt, att regementsintendenterna tillsättas, så länge man har regementsskrifvarne kvar, och tror jag således att Utskottet handlat riktigt, då det tillstyrkt att de nya befattningarne skola »i mån af behof» inrättas. Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Grefve Lagerberg: När passevolansen vid den värfvade arméen upphör, måste en mängd äligganden läggas på någon person, som ännu icke finnes; man måste tillsätta någon särskild för dessa göromål, ty de kunna icke läggas på regementsskrifvarne, och jag har mig bekant, att man redan tillsatt sådana personer på några rege-

menten, efter med dem särskildt träffade aftal. Något skäl, hvarför de nya regementsintendenterna skola komma i den undantagsställning, att de ensamma sättas på ordinarie stat, har jag icke fått höra; om alla regementsskrifvarne i morgon dag toge afsked, så komme äfven alla regementsintendenterna, men inga andra, på ordinarie stat. Det enklaste och redigaste vore onekligen, att alla regementsskrifvarne, åtminstone vid värfvade arméen, sattes på indragningsstat, ty annars blir det ett ständigt trassel och svårighet att bestämma huru göromålen skola fördelas. Jag vidblifver mitt förra förslag.

*Regements-
intendents-
befattningar.
(Forts.)*

Herr Rosensvärd: Det är med ledsnad som jag finner mig nödsakad att uppträda mot min värde vän här i närheten, men jag måste fästa uppmärksamheten derå, att han icke tyckes tagit i betraktande, att regementsintendenter föreslagits och regementsskrifvare finnas icke allenast vid den värfvade utan äfven vid den indelta arméen. Då nu meningen är, att de föreslagna regementsintendenterna, jemte det de öfvertaga den befattning regementskommisarierna hafva med persedelvården och administrationen i öfrigt, äfven skola öfvertaga bestyret med aflöningsverket, så ligger det i sakens natur att det icke går för sig eller vore fullt lämpligt, att vid de corpser eller regementen, der regementsskrifvare finnas, sätta till regementsintendenter på ordinarie stat, hvilka tjenstemän icke från början skulle kunna få hela den sysselsättning, som framdeles skulle tillkomma dem. Jag tycker därför för min del, att denna punkt är sådan som den bör vara. Det är ingenting i densamma som hindrar, att regementsintendenter tillsättas, när sådana verkligen behöfas, ty det står ju »i mån af behof», men de få icke tillsättas på ordinarie stat förr än regementsskrifvarne afgått. Det är gifvet, att vid en sådan öfvergång vissa svårigheter alltid skola uppstå, men dessa svårigheter blifva helt visst större, om man tillskapar en klass tjenstemän, som skall ärfva en annan, under det att den som skall ärfvas ännu befinner sig i full vigör. I denna öfvergångsstat, som i så många fall närmar sig till eller är fullt lika med den nya staten för den af Kongl. Maj:t föreslagna härordningen, hafva regementsintendenterna ej heller blifvit uppförda till det belopp som är afsedt att för framtiden tillkomma dem, just emedan de ej till en början kunna fullgöra alla sina blifvande tjensteåligganden.

Oaktadt jag väl kan inse att något obehag vid ett eller annat värfvadt regemente möjligen häraf kan uppstå, kan jag likväl ej tillstyrka annat än bifall till Utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till det förevarande momentet och dels detsammas antagande med följande förändrade lydelse: »att regementsintendents-befattningar skola vid de regementen och corpser, för hvilka sådana blifvit i förslagsstaterna uppförda, tillsättas»; gjordes proposition på bifall till momentet och besvarades med ja.

Mom. h och i.

Biföllos.

Mom. k.

*Regements-
skrifvarnes
aflöning.*

Herr Rosensvärd: Enligt hvad Stats-Utskottet i den nu föredragna punkten föreslagit, skulle regementsskrifvare, så länge de i tjensten kvarstå, vid värfvade arméen bibehålla sin nuvarande aflöning, men vid den indelta, utan afseende å från hvilken period de räkna sina konstitutorial, icke få åtnjuta den aflöning, som de äro tillförsäkrade, utan i stället nödgas taga en ersättning, som är föreslagen att beräknas efter medelvärdet af deras löner under de fem åren 1871—1875. Dessa fem år hafva visserligen varit goda år, men denna ersättning är icke desto mindre något annat än det, hvarom de äro tillförsäkrade enligt sina konstitutorial. Jag ber att här få något närmare redogöra för de olika förhållanden, hvori regementsskrifvarne vid indelta arméen befinna sig; det finnes nemligen icke mindre än tre olika slags fullmakter eller förordnanden för desse tjänstemän. Det första slaget af konstitutorial äro sådana som äro utfärdade af Krigskollegium eller sedermera af Arméförvaltningen; dessa hafva alltid räknats lika med fullmakter. En annan kategori af regementsskrifvare utgöres af dem, som tillsatts efter 1868 eller 1869 och hvilka endast hafva fått förordnanden på behaglig tid, just emedan man ansåg en förändring nödvändig, och emedan konstitutorialen ansågos tillförsäkra tjänsteinnehafvaren obestriddlig rättighet att bibehållas vid de honom tillförsäkrade förmåner. Det tredje slaget äro de regementsskrifvare, hvilkas konstitutorial äro utfärdade efter den 8 April 1862, och hvilka deruti fått inryckt den allmänna föreskriften för arméens löntagare, att de ega åtnöja sig med den förändring, Kongl. Maj:t vid en blifvande löneroglering kan komma att vidtaga i deras aflöningsförmåner. De regementsskrifvare, som hafva konstitutorial af äldre datum än den 8 April 1862, äro således alldeles likstälde med fullmaktsinnehafvare, och äfven om det nu ifrågasatta utbytet af deras nuvarande löneförmåner mot ett femårsmedelvärde icke skulle vara ofördelaktigt, är det dock ett prejudikat af så stor betydelse, att jag skulle önska afseende något mera fästes vid detta förhållande. Längre fram i betänkandet i punkten n) förekommer samma sak, och därför vill jag nu redan fästa uppmärksamheten å detta förhållande. Hvilka förändringar som än skett i aflöningsättet vid indelta arméen, vare sig till följd af 1833 års reglering eller till följd af särskilda föreskrifter angående sättet för de indelta tillgångarnes beräkning eller fördelning, har alltid en hvar fått åtnjuta sina inkomster sådana som de beräknades vid den tid då hans fullmakt utfärdades, och det har icke ålegat någon att derifrån afträda eller att taga ersättning, utan att han derom tillfrågats. Detta tillämpades icke endast vid lönerogleringen och vid frågan om de olika sätten för de indelta till-

gångarnes beräkning, utan äfven vid de förändringar af den indelta räntan och tionden, som egde rum 1855 och 1867. Det är således nu fråga om ett helt och hållet nytt steg, och det ett steg, som jag icke skulle önska uttaget, emedan derigenom skulle rubbas den helgd en fullmakt har och förtroendet till denna helgd. Jag erkänner, att det sätt, som här föreslagits, är mycket enkelt och redigt. Det är naturligtvis en fördel, att man en gång för alla kan räkna ut hvad dessa tjänstemän skola hafva, hvaremot, om de skola bibehållas vid det aflönings sätt, som konstitutorialet berättigar dem till, uträkning måste ske för hvarje år, hvilket senare obestriddigen är mera besvärligt; då det emellertid är rättvist, får man väl underkasta sig besväret. Man torde komma att invända, att det skulle vara nästan omöjligt att göra de erforderliga uträkningarne, men denna invändning kan jag ej godkänna, ty de lönetillgångar, hvaraf regementsskrifvarne aflönas, bestå liksom de, hvaraf alla andra löntagare aflönas, utaf indelt ränta, tionde och boställsarronden. Räntan och tionden äro redan förvandlade till fasta skatter och utgå till dessa löntagare efter tio års medelmarkegång — och denna lär väl komma att få sättas hädanefter liksom hittills, emedan så många transaktioner äro uppgjorda efter medelmarkegång — och hvad boställsarronden angår, så har man ju arrendekontrakten att rätta sig efter. Nog låter väl alltså uträkningen sig verkställa, om den äfven kan blifva något besvärlig. Det nu sagda har icke afseende på en annan del af regementsskrifvarnes inkomster, nemligen deras uppbördsprovision; denna inkomst är variabel och utgör ersättning för den risk och den möda som följer med uppbörden. Den står icke i samma kategori som den egentliga lönen, och jag har ingenting emot att ersättningen derför beräknas på det sätt, Utskottet föreslagit, eller med ett belopp motsvarande medeltalet af hvad provisionen för de sista fem årens verkliga uppbörd utgjort. Derigenom torde man komma sanna förhållandet ganska nära, sådant detsamma skulle hafva blifvit, ifall uppbördsprovisionen fortfarande utgått, och dertill kommer att denna inkomst icke har fullmakts helgd.

Jag anhåller således, till följd af hvad jag nu haft äran anföra, om proposition på följande förslag till förändrad lydelse af punkten *k.*):

att regementsskrifvare, så länge de i tjensten qvarstå, bibehålla sin nuvarande aflöning; dock att vid den indelta arméens dels regementsskrifvarne ega att, såsom ersättning för mistad uppbördsprovision, från och med det år, då deras befattning med uppbörden upphör, åtnjuta ett belopp, motsvarande medeltalet af hvad provisionen för de sista fem årens verkliga uppbörd utgjort, dels ock de regementsskrifvare, som å sina befattningar innehafva konstitutorial eller förordnanden af senare datum än den 8 April 1862, erhålla i ersättning för förlorade indelta löneförmåner medelbeloppet af dessa förmåner under de fem åren 1871—1875.

Regements-
skrifvarnes
aflöning.
(Forts.)

Herr af Klint: Jag ber att först och främst få nämna, att ordalydelsen af denna punkt är alldeles den som Kongl. Maj:t föreslagit. Då denna fråga förevar å den afdelning af Stats-Utskottet, som hade densamma på sin lott, gjordes alldeles desamma anmärkingar dervid som nu blifvit gjorda af den siste ärade talaren. Man fann den föreslagna åtgärden, om ej rent af olaglig, dock på gränsen af det lagliga, men på samma gång nödgades man erkänna, att de praktiska svårigheterna vid att göra en förändring vore så stora, att det bästa vore att bifalla Kongl. Maj:ts förslag. När alla intrader blefvo till statsverket indragna, ansåg man nemligen, att det skulle möta stora svårigheter för det embetsverk, som finge sig uppdraget att hopsamla dessa intrader från de olika regementena, att göra den fördelning, som årligen skulle ske icke allenast till här omförmälde regementsskrifvare utan jemväl till de i punkten *n*) omförmälde löntagare. Af den sistnämnda kategorien finnas väl ej så många officerare men ganska många underofficerare. Anser nu emellertid Kammaren, att det förslag, Herr Rosensvärd uppgjort, låter sig verkställas, skall jag för min del, och jag är nästan öfvertygad om att alla Stats-Utskottets medlemmar äfvenledes, med nöje biträda detsamma. Såsom redan nämndt, funno vi vid granskningen af Kongl. Maj:ts förslag vissa betänkligheter, hvilka vi dock icke ansågo oss kunna öfvervinna. Jag öfverlemnar således helt och hållet åt Kammaren att bestämma sig vid valet mellan de båda förslagen och skall för min del gerna biträda det af Herr Rosensvärd väckta förslaget.

Herr von Koch: Den anmärkning, Herr Rosensvärd framställt, grundar sig på en princip, som jag för min del är mycket angelägen om att upprätthålla, att nemligen en tjänsteman, som genom fullmakt fått sig vissa löneförmåner tillförsäkrad, icke genom någon löneroglering må gå miste om desamma. Då jag emellertid icke anser det vara lämpligt att nu fatta beslut i en fråga, som synes knappast blifvit fullt öfvervägd af mer än en ledamot, anhåller jag om återremiss.

Herr Ribbing, C.: Jag kan icke neka, att man måste taga i noggrant betraktande hvad här blifvit anfördt af Herr Rosensvärd angående det våld, så att säga, som skulle utöfvas, om man tillför binder de regementsskrifvare, hvilka innehafva fullmakt, daterad före den 8 April 1862, att ingå på en annan lön, än den som tillförsäkrats dem. Men om man granskar förslaget i dess helhet och söker i punkten *n*), så finner man der ett undantag, nemligen en bestämmelse angående alla dem, som innehafva fullmakter af äldre datum än den 8 April 1862. För min del föreställer jag mig, att hvad som står i punkten *k*) rörer dem, som hafva fullmakter, daterade efter den 8 April 1862, och att längre ned i punkten *n*) borde in-

skjutas huru det skall gå med de regementsskrifvare, som hafva konstitutorial och fullmakter af äldre datum än nämnda dag. För min del skall jag också icke underlåta att, när vi komma till denna punkt, föreslå det tillägg till densamma, som kan tillförsäkra desse regementsskrifvare att bibehållas vid sina rättigheter. Jag hemställer om bifall till punkten i fråga, sådan den blifvit af Utskottet föreslagen.

*Regements-
skrifvarnes
aflöning.
(Forts.)*

Herr af Klint: Jag begärde ordet med anledning af Herr von Kochs begäran om återremiss, och får jag anhålla, att Första Kammaren, derest den vill ändra något i punkten, vill formulera densamma. Orsaken, hvarföre jag motsätter mig återremiss, är, att om Andra Kammaren, hvilket jag icke vet, redan fattat sitt beslut och denna Kammare återremitterar punkten, kan Stats-Utskottet ej gerna göra annat än uppmåna Första Kammaren att fatta beslut. Uppställer Första Kammaren deremot en bestämd formulering, kan, i händelse Andra Kammaren antager punkten oförändrad, sammanjemkning ega rum, och ett förslag sålunda komma till stånd, som af begge Kamrarne kan bifallas.

Herr von Geijer: I det ämne, som nu är föremål för öfverläggning, har jag samtalat med personer, som deruti äro hemmastadde och som meddelat mig upplysningar. Jag anser, att i denna punkt bör något ändras, och kan icke finna annat än, att hvad Herr Rosensvärd föreslagit är riktigt. Att Utskottets förslag icke borde godkännas tror jag mig kunna påstå. Ty såsom punkten nu är stilerad, kan — synes det mig — de gamle regementsskrifvarnes rätt till fortfarande besittning af deras innehafvande boställen komma att dem afhändas, oaktadt de blifvit utnämnde före den 8 April 1862; jag kan icke läsa punkten på annat sätt. Jag förenar mig med Herr von Koch i begäran om återremiss, ehuru jag för min del tror att vi gerna kunde antaga Herr Rosensvärds förslag.

Herr Wijkander: Lika med General Klint tror jag, att en återremiss skulle vara gagnlös, då vi naturligtvis i sådant fall från Utskottet återfå punkten med anmodan att fatta beslut, men då frågan är af den beskaffenhet, att högst få af Kammarens ledamöter torde genast kunna sätta sig in i densamma, anser jag för min pligt, då jag nemligen i följd af min tjänst är inne i frågan, att uttala, det efter min uppfattning Herr Rosensvärd har fullkomligt rätt. Alldeles lika med den siste talaren anser jag icke gerna möjligt att antaga förslaget, sådant det kommit från Stats-Utskottet. Saken är nemligen den, att det är ett slags expropriation, ett sätt att beräkna på ett ungefär till hvilket belopp dessa summor skola uppgå, men detta innebär ett våldförande af hvad denna Kammare alltid ansett vara orubbligt eller en fullmakt, som alltid betraktats såsom ett aftal, hvilket icke godtyckligt kan

*Regements-
skrifvarnes
aflöning.
(Forts.)*

ändras. Man har sagt, att hvarje försök att respektera fullmakterna i detta fall stöter mot praktiska svårigheter, och det kan icke bestridas, att onekligen stora sådana möta vid dessa uträkningar. Jag anser dock dessa svårigheter icke öofvervinneliga. De äro ett nödvändigt ondt, om vi vilja hålla på åsigten att fullmakter äro orubb- ligen. Jag instämmer med Herr Rosensvärd och yrkar bifall till hans förslag.

Grefve Posse: Det har yttrats betänkligheter vid att antaga punkten på grund deraf, att de nuvarande tjänstemännen i densammas ordalydelse icke skulle hafva tillräcklig säkerhet. Men då punkten formulerats i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts proposition, så synes det mig, som skulle Kammaren hafva fullkomliga garantier för att den ej blifvit uppgjord så, att någon tjänsteman derigenom skulle komma att lida orätt, i hvilket afseende följaktligen Kammaren bör vara fullkomligt trygg. Jag får alltså yrka bifall till punkten *k*) oförändrad.

Grefve Mörner Carl Göran: Den framställning, som blifvit gjord af Herr Rosensvärd, är icke lätt att rätt uppfatta och förstå, åtminstone för den, som icke haft tillfälle att sätta sig närmare in i saken, och jag beklagar därför, att de af Stats-Utskottets ledamöter, som på förmiddagen funnos här och deltog i ärendets behandling, nu icke äro tillstädes för att kunna med upplysningar tillhandagå oss. Jag vill för min del icke åtaga mig att respondera för Stats-Utskottet, utan må det blifva dess ledamöters egen sak, men då jag ser på detta betänkande, som i allt är öfverensstämmande med Kongl. Maj:ts proposition, så har jag svårt att göra för mig klart syftet med Herr Rosensvärds förslag. I Kongl. Maj:ts proposition och Utskottets förslag säges, att regementsskrifvarne vid indelta arméen skulle få »i ersättning för förlorade indelta löneförmåner medelbeloppet af dessa förmåner under de fem åren 1871—1875»; enligt Herr Rosensvärds förslag skall sådan ersättning endast tillkomma dem, som hafva fullmakter eller förordnanden af senare datum än den 8 April år 1862. Men huru går det, enligt detta senare förslag, med dem, som hafva fullmakter af äldre datum än nämnde dag? Man säger att de få behålla sin nuvarande aflöning, men de kunna icke detta mer än alla andra löntagare inom indelta arméen, om hvilka i det efterföljande stadgas, att de skola få ersättning efter medeltalet under vissa år. Efter mitt förmenande kan man icke komma till något annat resultat, än att bestämma ett medeltal, och det är därför svårt att få klart, hvad som menas med det nu väckta förslaget. Hafva regements-skrifvarne boställen, så är klart att de få behålla dem, men att sätta dem i annan ställning än andra löntagare, tror jag icke låter sig göra. Det vore önskligt, att man visste hvilket beslut Andra Kam- maren fattat, ty har den återremitterat punkten, så kunde det väl vara skäl att genom ett liknande beslut låta Stats-Utskottet närmare

utreda frågan, men att besluta återremiss endast för att få en anmodan om att fatta beslut anser jag onödigt,

*Regements-
skrifvarnes
aflöning.
(Forts.)*

Herr af Klint: Det är just stadgandet om ersättningens bestämmande efter den femåriga medelmarkegången, som skiljer Herr Rosensvärds förslag från det af Kongl. Maj:t föreslagna och af Stats-Utskottet tillstyrkta, och det är just olägenheterna af detta stadgande som genom Herr Rosensvärds förslag skulle afhjelpas. Om nu detta förslag i öfrigt är verkställbart, hvilket jag hört sakkunniga personer säga att det skall vara, så får jag förklara, att jag anser både rätt och klokt att antaga detsamma.

Herr von Koch: Jag har nu fått tillfälle att närmare granska Herr Rosensvärds förslag, och tror, att det är uppställt så, att jag kan afstå från min begäran om återremiss, i synnerhet sedan jag hört en ledamot af Stats-Utskottet, som också tjenar vid indelta arméen, förklara, att förslaget är riktigt. En annan medlem af denna Kammare, hvilken äfven väl känner vårt indelningsverk, har också yttrat, att han anser det föreslagna utförbart, och ehuru stora svårigheter torde uppstå vid verkställigheten, tror jag mig dock, efter granskning, kunna instämma i samma åsigt. Då fråga är om att göra rättvisa, må man hellre underkasta sig svårigheter för att komma dertill, än att tillfoga någon orätt, hvilket man utan tvifvel gjorde, genom att afgöra frågan på ett så arbiträrt sätt, som Utskottet föreslagit. Med frångående af min begäran om återremiss, förenar jag mig med Herr Rosensvärd.

Herr von Geijer: Såsom den ende ännu återstående af dem, som yrkat på återremiss, får jag förklara, att jag återtager detta yrkande och förenar mig med Herr Rosensvärd.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att under densamma hade yrkats dels bifall till det förevarande momentet, och dels af Herr *Rosensvärd*, att detsamma skulle antagas med följande förändrade lydelse:

l). Att regementsskrifvare, så länge de i tjensten kvarstå, behålla sin nuvarande aflöning; dock att vid den indelta arméens dels regementsskrifvarne ega att såsom ersättning för mistad uppbördsprovision, från och med det år då deras befattning med uppbörden upphör, åtnjuta ett belopp, motsvarande medeltalet af hvad provisionen för de sista fem årens verkliga uppbörd utgjort, dels ock de regementsskrifvare, som å sina befattningar innehafva konstitutorial eller förordnanden af senare datum än den 8 April 1862, erhålla i ersättning för förlorade indelta löneförmåner medelbeloppet af dessa förmåner under de fem åren 1871—1875.

Regements-
skrifvarnes
aflöning.
Forts.)

Härefter framstälde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till det förevarande momentet, hvarvid svarades många nej jemte åtskilliga ja, och sedermera proposition på antagande af Herr *Rosensvärds* förslag, då svaren utföllo med många ja jemte åtskilliga nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Mom. l och *m*.

Biföllos.

Mom. n.

Herr *Rosensvärd*: Sedan Kammaren bifallit mitt förslag till förändring af momentet *k*), hoppas jag också, att Kammaren bifaller hvad jag går att föreslå vid detta moment. Här föreslås, att alla löntagare vid indelta arméen, vare sig med eller utan boställen, hvilka å sina befattningar innehafva fullmakt af äldre datum än den 8 April 1862 och nu ej vilja på ny stat ingå, skola, med bibehållande af sina boställen, för öfriga indelta löneförmåner emottaga en ersättning, beräknad efter ett femårigt medeltal. Precis samma skäl, som gäller för att regementsskrifvarne må få bibehålla de dem tillförsäkrade löneförmåner, finnes äfven här, och jag får deför nu, för att icke göra någon större ändring i redaktionen, föreslå och anhålla om bifall till följande förändrade lydelse af denna punkt:

»att vid indelta arméen alla löntagare, vare sig med eller utan boställen, hvilka å sina befattningar innehafva fullmakt af äldre datum än den 8 April 1862 och nu ej vilja på ny stat ingå, skola ega att, med bibehållande af boställen, der sådana åtnjutas, qvarstå vid sina indelta löneförmåner.»

Redaktionen är icke vacker, men för att göra så liten ändring som möjligt, har jag ansett mig böra föreslå en sådan lydelse.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen yttrat, att Herr *Rosensvärd* hade yrkat, att momentet skulle bifallas med den förändring, att i stället för orden: »för öfriga indelta löneförmåner undfå ersättning, motsvarande det medelbelopp, hvartill desamma under åren 1871—1875 uppgått» skulle införas orden: »qvarstå vid sina indelta löneförmåner»; framställdes först proposition på bifall till momentet, hvarvid svarades många nej jemte några ja, och sedermera proposition på antagande af Herr *Rosensvärds* förslag, då svaren utföllo med många ja jemte några nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Grefve Mörner, Carl Görän: Som jag anser, att det beslut Kammaren nu fattat är överkställbart, får jag emot detsamma anmäla min reservation.

Mom. o.

Bifölls.

Mom. p.

*Underbefälets
aflöning.*

Herr Rosensvärd: Jag ber att få fästa uppmärksamheten på, att det beslut, som förut blifvit fattadt, rimmar icke riktigt väl med denna punkt. Meningen med denna punkt var, att de af underbefälet vid indelta arméen, som innehafva boställe och blifvit i tjensten utnämnde efter den 8 April 1862, det vill säga de som äro underkastade reglering, skulle under loppet af 5 år få, om de önskade, bibehålla sina boställen, men för öfrigt vara underkastade att få de af deras indelta löneförmåner, som icke ligga i boställe, beräknade på ett sätt, som nu blifvit af Kammaren förkastadt. Således om Kammaren ej vill i öfrigt göra ändring i detta förslag, så måste dock redaktionen ändras. Jag får fästa uppmärksamheten på att dessa löntagare hafva vilkorliga fullmakter och således äro skyldige att underkasta sig den förändring med afseende å sina löner, som Kongl. Maj:t kan finna lämplig, men att man velat tillförsäkra dem att fortfarande få åtnjuta sina nuvarande löneförmåner, beräknade efter det medeltal, hvartill de uppgått under åren 1871—1875. Jag får derföre föreslå följande förändrade lydelse af punkten:

»att de af underbefälet vid indelta arméen, som innehafva bostadsboställe, må, äfven om de blifvit till tjensten utnämnde efter den 8 April 1862, ega att, der så önskas, intill den 14 Mars 1881 bibehålla bostället, dock med skyldighet att mottaga lösen för fardagsår samt under tiden intill 1880 års slut kvarstå vid öfriga nuvarande löneförmåner, beräknade efter det medelbelopp, hvartill dessamma under åren 1871—1875 uppgått.»

Herr Bennich: Jag fruktar, att Kammaren redan genom det förra beslutet äfventyrat, att hvad som här afgöres icke väl hänger tillsamman, det ena med det andra, och det förefaller mig alldeles gifvet, att om Kammaren fortfar att sålunda ändra punkt för punkt på stående fot, förslaget icke blir hållbart. Huru obehagligt det än är att framkomma med förslag till återremiss, anser jag det dock lämpligast i afseende å alla punkter, der ändring kan ifrågakomma, och hemställer jag således om återremiss äfven af denna punkt.

Herr af Klint: Jag vill visst icke motsätta mig yrkandet om återremiss, men om sådan beslutes kan följden naturligtvis icke blifva annan än den, att, i fall Andra Kammaren fattat beslut i denna punkt, blir Första Kammaren inbjuden att också fatta ett sådant.

Herr Bennich: För det första tror jag icke, att Andra Kam-maren ännu fattat beslut uti denna fråga, och för det andra tror

*Underbefälets
aflöning.
(Forts.)* jag, att om också Stats-Utskottet skulle komma att såsom svar på en återremiss inbjuda Kammaren att fatta beslut, så blir Första Kam-maren likväl i tillfälle att på förhand öfverväga hvad som skall beslutas. Men att här afgöra något, som man ej närmare hinner öfverväga, synes mig äfventyrligt.

Herr Wijkander: Jag finner det naturligt, att de ledamöter, som icke äro inne i dessa frågor, med en viss tvekan lemna sitt bifall till en tredje redaktionsförändring. Men jag anser för min pligt att till den kraft och verkan det kan ega säga, att det yrkande af redaktionsförändring, som Herr Rosensvärd gjort, är en ren konsekvens af det beslut vi nyss fattat. Hans förslag innebär således icke någon förändring i sak. Man kan naturligtvis icke i denna punkt hänvisa till den föregående, när denna blifvit fullkomligt förändrad, utan måste här insätta det stadgande, som från början fanns der.

Grefve Mörner, C. G.: Om man genomläser denna punkt, skall man finna, att densamma innefattar en utsträckning till sådana af underbefälet, vid indelta arméen, som blifvit utnämnde efter den 8 April 1862, af de fördelar, som andre löntagare, utnämnde före sagde dag, fått sig i föregående punkt tillerkända. Vill man nu visa en artighet mot den ifrågavarande underbefälspersonalen, måtte det väl stå dem, som visa denna artighet, fritt att göra den så stor eller liten, som de behaga. Jag kan icke föreställa mig — och något sådant har icke heller blifvit påyrkadt — att här skulle vara fråga om någon laglig rättighet, ty konstitutorialen äro vilkorliga, men man har tyckt det vara billigt, att det omnämnda underbefälet skulle erhålla de här föreslagna förmånerna, och då Riksdagen, om den beviljar denna punkt, visar sig lika välbevågen emot detta underbefäl som Kongl. Maj:t, hvilken det säkerligen ligger ömt om hjertat att dem måtte ske fullständig rätt, tror jag att vi dermed kunna vara belätne, hvarför jag anhåller om bifall till punkten oförändrad.

Herr Rosensvärd: Jag ber att få fästa den siste ärade tala-rens likasom hela Kammarens uppmärksamhet derpå, att jag icke föreslagit någon förändring i sak i förevarande punkt, utan endast en redaktionsförändring, genom hvars antagande man tillerkänner ifrågavarande underbefäl precis de förmåner, som Kongl. Maj:t föreslagit, hvaremot, om den icke antages, de få något annat än Kongl. Maj:t åsyftat. Det är just därför att sättet för beräkningen af deras lön, som äro utnämnde före den 8 April 1862, blifvit förändradt, som det är nödvändigt att antaga den af mig föreslagna förändringen i förevarande punkt.

Herr von Koch: Jag anhåller att få höra Herr Rosensvärds förslag uppläsa ännu en gång.

Sedan Herr Rosensvärds förslag i anledning häraf blifvit uppläst, yttrade sig vidare

*Underbefällets
aflöning.
(Forts.)*

Herr von Koch: Sedan jag ännu en gång fått höra Herr Rosensvärds förslag, finner jag detsamma vara för mig tillfredsställande och inser att, såsom Herr Rosensvärd förklarar, det är nödvändigt att antaga detsamma till följd af de förändringar, vi förut beslutat. Jag är således beredd att lemna mitt bifall till ifrågavarande redaktionsförändring. Jag är likväl ense med Herr Bennich i så måtto, att det är mycket svårt för dem af Kammarens ledamöter, som icke i likhet med Herrar Generaler kunna vara fullt inne i dessa saker, att genast fatta beslut, och, om därför *någon* yrkar punktens återremitterande och vidhåller detta yrkande, förenar jag mig deruti, ty, likasom det vore ett våld att göra inskränkning uti ifrågavarande löntagares rättigheter, vore det ett våld att vilja tvinga Kammarens ledamöter att fatta beslut, innan de fått tillfälle att öfverväga hvad de skola besluta. Som sagdt, i fall icke Herr Bennich frånträder sitt yrkande om återremiss, förenar jag mig med honom af skyldig uppmärksamhet mot dem, som icke hunnit sätta sig in i frågan. I händelse frågan kommer tillbaka till oss, är det lättare att fatta sin mening, sedan man fått se förslaget tryckt.

Herr vice Talmannen: Då den anhållan om återremiss, som blifvit framställd, icke återtagits, och jag föreställer mig att Kammararen icke utan behof vill återremittera denna punkt, som i och för sig är fullt klar och tydlig, anhåller jag att få förena mig med dem, som yrkat bifall till Herr Rosensvärds förslag, hvilket icke innehåller annat än yrkande af bifall till punkten med den redaktionsförändring, som är en gifven följd af den antagna förändringen af punkten *n*. Det är icke fråga om någon afvikelse i sak utan endast en afvikelse i ordalagen, hvilken framtvingas af godkännandet af redaktionsförändringen i punkten under litt. *n*.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen att under densamma hade afgifvits följande yrkanden: 1:o) att det förevarande momentet måtte bifallas; 2:o) af Hr Rosensvärd, att momentet skulle antagas med den förändring, att i stället för slutmeningen: »beräknade på sätt för löntagare, utnämnde före den 8 April 1862, är föreslaget», insattes följande mening: »beräknade efter det medelbelopp, hvartill desamma under åren 1871—1875 uppgått»; samt 3:o) att momentet skulle till Utskottet återförvisas.

Härefter gjordes först proposition på bifall till momentet, hvarvid svarades nej, och sedermera proposition på antagandet af Herr Rosensvärds förslag, hvilken proposition med ja besvarades.

Förändringar
i militärperso-
nalens tjänst-
göring och
aflöning.

Mom. q.

Grefve Hamilton, Henning: Jag anhåller att någon af Stats-Utskottets ledamöter benäget ville föreslå en redaktionsförändring af denna paragraf. Att densamma skulle antagas sådan den blifvit af Utskottet föreslagen, kan jag icke föreställa mig, då följden deraf skulle blifva, att alla ifrågavarande löntagare under hela sin lefnad skulle vara i osäkerhet om hvilka aflöningsförmåner, Riksdagen möjligtvis skall tillerkänna dem för framtiden. Skulle icke någon af Utskottets ledamöter hafva något att föreslå, skall jag försöka göra det.

Herr Rosensvärd: I likhet med den siste talaren skulle jag vara särdeles tacksam, om någon af Stats-Utskottets ledamöter verkligen ville hafva den godheten och föreslå någon förändring i redaktionen af förevarande punkt. Jag har varit särdeles tveksam, om jag skulle våga framställa något förslag till en redaktionsförändring. Stats-Utskottets förslag innehåller, att »den löntagare vid krigsmakten till lands, hvilken å ny lönestat ingår, skall vara skyldig underkasta sig de förändringar i tjänstgöringsskyldighet och aflöningsförmåner, hvilka en omorganisation af landtförsvaret kan göra erforderlig». Jag vill härvid anmärka, att den otydlighet och tvetydighet, som ligger i detta förslag, på långt när icke i så hög grad förefinnes i Kongl. Maj:ts proposition, enär, om icke samtidigt med den nådiga propositionen, dock straxt derefter och ovilkorligen med tanke derpå, ett förslag till ny härorganisation framlades, hvaruti staterna för befälet voro alldeles lika med samma stater i den Kongl. propositionen, allenast med den skilnad, att för dem af indelta arméen, som icke hafva ständig tjänstgöring, var i den Kongl. propositionen beräknadt tjänstgöringspenningar, under det att härordningsförslaget upptager dagtraktamente. Det är alldeles tydligt, då man har dessa båda stater för sig, att meningen var, att löntagare i den gamla arméen, som ingå på ny stat, också skola vara skyldige att ingå på nya härordningens stat och således underkasta sig den ändring i sättet för aflönningens utgående, att de skulle erhålla dagtraktamente i sättet för tjänstgöringspenningar. Men Stats-Utskottets betänkande innehåller någon-ting helt annat. Der talas om en omorganisation af landtförsvaret i allmänhet, men icke om den af Kongl. Maj:t föreslagna nya härordningen, och, då det ju kan vara en möjlighet, att denna härordning icke blir antagen eller åtminstone att den blir antagen icke nu utan först i en framtid är det utan tvifvel klart, att, om förevarande punkt antages i den af Stats-Utskottet föreslagna form, hvarje löntagare i svenska arméen, som å ny lönestat ingår, icke blott är underkastad den lö-nereglering, som genom hans fullmakt är honom ålagd, utan äfven förbunden att underkasta sig ytterligare lö-nereglering, om blott den sker i sammanhang med en ny organisation af arméen. Jag hyser icke fruktan att man skulle vilja på på desse löntagare tillämpa nå-

gon löneroglering, hvarigenom deras inkomster minskades, men jag anser det icke vara rätt och billigt att man ålägger dem något så tvetydigt och så obestämdt, som att de, blott därför att de nu få den lön, som de enligt sin fullmakt äro skyldige att mottaga, också skola vara underkastade ytterligare löneroglering, om hvars innehåll de äro fullkomligt okunnige. Och detta är heller icke meningen.

*Förändringar
i militärperso-
nalens tjenst-
göring och
aflöning.
(Forts.)*

Det är af denna anledning jag återigen vågar framkomma med förslag till en redaktionsförändring, hvilken jag sökt att göra så liten som möjligt. Punkten *g*) skulle enligt mitt förslag lyda: »samt att den löntagare vid krigsmakten till lands, hvilken å ny lönestat ingår, skall vara skyldig underkasta sig de förändringar i tjenstgöringen äfvensom sättet för aflöningsförmånernas utgående, hvilka en omorganisation af landtförsvaret kan göra erforderliga.»

Man kan visserligen säga, att, om dessa indelta officerare skulle ingå på nya härordningens stat och åläggas garnisonstjenstgöring under måhända ett helt år, så blefve dagaflöningen större än de nuvarande tjenstgöringspenningarne, men man behöfver icke frukta, att de icke skola underkasta sig detta, utan hvad man har att förebygga är, att de skola vara skyldige underkasta sig en löneroglering, som möjligen kan vara dem till nackdel.

Grefve Posse: Jag kan icke neka till, att den vändning, denna sak nu tyckes taga, på det högsta förundrar mig. Här föreligger nu till antagande eller förkastande en Kongl. proposition, hvilken blifvit af Stats-Utskottets ledamöter *enhälligt* tillstyrkt, och vi blifva då underrättade, att, om vi antoge denna paragraf, skulle detta innebära en stor våda för att arméens officerare icke skulle få åtnjuta sin rätt. Det vore verkligen frappant om ett af Kongl. Maj:t framställt och af Stats-Utskottet *enhälligt* tillstyrkt förslag innebure en sådan våda för arméens officerare, och som jag icke kan föreställa mig något sådant, får jag tillstyrka bifall till Stats-Utskottets förslag.

Herr von Ehrenheim: Af den siste ärade talarens yttrande skulle man vara frestad att sluta att han först under öfverläggningen i denna Kammare tagit kännedom om nu förevarande punkt, ty, om han läst densamma förut, skulle han utan tvifvel, i likhet med de talare, som före honom hade ordet, lätt hafva insett, att deri verkligen kan ligga en ganska stor våda. Då jag emellertid icke tilltror mig att här föreslå en annan redaktion, får jag anhålla om återremiss af punkten, så vida ingen annan nu framställer något antagligt ändringsförslag.

Grefve Posse: Med anledning af den siste ärade talarens yttrande ber jag att få anmärka, att jag icke fält något yttrande om, huruvida det låge någon våda i denna punkt eller icke, utan jag har blott sagt, att då den är af Regeringen föreslagen och af Stats-Utskottet *enhälligt* tillstyrkt, deri borde vara tillräcklig garanti för att

*Förändringar
i militärperso-
nälens tjänst-
göring och
aflöning.
(Forts.)*

punkten icke innehåller någon våda för arméens officerare. Om punkten verkligen innehåller en sådan våda, förefaller mig detta så besynnerligt att jag anser det ligga inom de outredda naturkrafternas område, och med dessa vill icke hafva något att göra.

Herr af Klint: Jag vill visserligen icke förneka, att många af de paragrafer, som af Stats-Utskottet blifvit tillstyrkta och hvilka ordagrant återfinnas i Kongl. Maj:ts proposition, möjligen kunde vara bättre redigerade, men Stats-Utskottet har, såsom Herrarne alltför väl bort finna, då det i hufvudsak icke funnit något att anmärka, velat så litet som möjligt skilja sig från Kongl. Maj:ts proposition, och det är för Stats-Utskottet alldeles omöjligt att tolka denna punkt så, som här blifvit ifrågasatt.

Jag kan icke å Stats-Utskottets vägnar svara på annat sätt än jag nu gjort.

Grefve Hamilton: Jag har visserligen i likhet med Grefve Posse mycken vördnad för såväl Kongl. Maj:ts proposition som för Stats-Utskottet, men, om det vore så, att vi icke egde rätt att pröfva hvad Kongl. Maj:t föreslagit och Stats-Utskottet tillstyrkt, vet jag icke hvarför sådana förslag här skulle föredragas. Saken vore då klar, så snart den blifvit af Stats-Utskottet behandlad. För min del anser jag det icke vara blott vår rättighet utan äfven vår pligt att tillse om förslaget är sådant att vi kunna antaga det. Jag vill icke i detta fall framställa något klander mot Kongl. Maj:t Rådgifvare med anledning af propositionens beskaffenhet, emedan, då de uppställt den i samband med förslaget till ny härordning, man rätt väl kan förstå hvad meningen varit, men sådan som propositionen nu föreligger utan samband med nya härordningen innebär den en orimlighet. Den är oriktig i en punkt, som jag förut icke berörde och som Herr Rosensvärd anmärkt, nemligen, att der står »tjänstgörings-skyldighet», ehuru det blott är en olika beskaffad »tjänstgöring» som här afses. Detta kan dock göra mindre, men i afseende på aflöningsförmånerna, så, om man icke känner Herr Rosensvärds nu gifna förklaring öfver hvarifrån uttrycket kommit, måste detta så förstås, att officerare, som ingått på den nya lönereglern, äro underkastade de ytterligare förändringar i aflöningsförmånerna, som kunna blifva följd af en omorganisation af landtförsvaret, och det är denna osäkerhet för officerarne, hvilken jag anser oss skyldige att undanröjja, så att icke hvad vi gifvit med ena handen i någon mån tages tillbaka med den andra. Jag instämmer i Herr Rosensvärds förslag, hvilket, äfven om det kunnat något bättre redigeras, likväl i sak innehåller hvad jag menat.

Hans Excellens Herr Statsministern för utrikes ärendena Björn-
stjerna: Sedan det visat sig, att redaktionen af denna punkt kan för-
anleda missförstånd om dess rätta mening, har jag för min del icke något

emot att antaga Herr Rosensvärds förslag, ehuru jag icke är fullt säker, att icke äfven de deri begagnade ordalag kunde tåla någon ändring.

*Förändringar
i militärperso-
nals tjenst-
göring och
aflöning.
(Forts.)*

Grefve Mörner, Axel: Såsom redan blifvit anmärkt, är den under öfverläggning varande punkten icke skrifven inom Stats-Utskottet, utan återfinnes ordagrant i Kongl. Maj:ts proposition. Stats-Utskottet har dock trott sig kunna och böra bibehålla densamma, emedan den är så skrifven, att, i händelse den antages, man må kunna anse sig någorlunda betryggad mot äfventyret att, om en ny organisation af landtförsvaret kommer till stånd, erhålla hvarjehanda reserv- och in-dragningsstater och dylikt. Af detta skäl anser jag nödigt att punkten oförändrad antages, så vida man vill göra förslaget i dess helhet antagligt; ty punkten utgör ett oundgängligt vilkor vid en omreglering af ifrågavarande löner.

Det har här blifvit yttradt, att de af befälet, som redan på grund af sina fullmakter måste underkasta sig en lönereglering, kunde blifva underkastade ytterligare en sådan i följd af det här gjorda förbehållet, men den, som tagit kännedom om det nya härordningsförslaget, har deraf kunnat finna, att de i detsamma föreslagna lönebelopp för arméens befäl i allmänhet, för att icke säga till fullo, äro desamma som Kongl. Maj:t nu föreslagit. Om således dessa lönebelopp finge kvarstå oförändrade, vore tills vidare ingen fara vid att antaga förevarande punkt oförändrad, men, äfven om vid antagandet af en härordning, hvarigenom landtförsvaret ombildades, det skulle finnas nödigt att göra en ändring i lönebeloppen, måtte väl icke ligga något oriktigt eller obilligt deruti, att Kongl. Maj:t och Riksdagen förbehållit sig rätt att vidtaga den förändring härutinnan, som kan befinnas ändamålsenlig och tjenlig. Jag tror tvärtom, att Kongl. Maj:t och Riksdagen dervid lag skulle iakttagit en för det allmänna bästa nödig omtanke.

Att, på sätt Herr Rosensvärd föreslagit, ändra ordalagen till »sättet för aflöningsförmånernas utgående», synes mig vara otjenligt och icke medföra ringaste fördel för befälet, ty sättet kan vara att få uppbära lönen på det ena eller andra stället, i penningar eller möjligen i spannmål med mera, men med sådana bestämmelser skyddas icke sjelfva lönebeloppen, hvarför genom Herr Rosensvärds förslag icke vinnes den trygghet mot förändring i lönernas belopp, som dermed åsyftas.

Då sålunda denna punkt i sin nuvarande lydelse synes mig fullt tillfredsställande, såsom uttryckande hvad säkerligen dermed åsyftats, anhåller jag om bifall till densamma oförändrad.

Herr von Koch: Det är af allra största vikt, att man icke på fri hand tummar på denna punkt. Egentliga frågan är här, om jag fattat rätt, att det vilkor, som nu är infördt i alla fullmakter af senare datum än den 8 April 1862, äfven här blir bibehållet, och jag

*Förändringar
i militärperso-
nalens tjänst-
göring och
aflöning.
(Forts.)*

anser därför, att, om man vill göra någon ändring i ordalagen, man bör återremittera punkten, ty att här taga ett ord från en och ett från en annan och på sådant sätt sammansätta ett stadgande, som kan i väsendtlig mån försvåra antagandet af en allt sedan år 1862 påtänkt ny härordning, tror jag att vi böra akta oss för.

Herr von Ehrenheim: Att nu föredragna punkt, sådan den blifvit af Utskottet förordad, för arméens befäl kan blifva ganska vansklig, förefaller mig klart, och jag tilltror mig icke att antaga den oförändrad. Men, då jag nödgas erkänna, att jag icke fullt förstår Herr Rosenswärds förslag, måste jag vidhålla mitt yrkande om återremiss. Jag kan icke föreställa mig annat än att Stats-Utskottet, som i öfverensstämmelse med en från Departementschefen erhållen skrifvelse vidtagit en mängd rättelser i Kongl. Maj:ts proposition, äfven välvilligt skall medverka dertill, att denna punkt erhåller den tydlighet, som i så hög grad är af behovet påkallad.

Herr af Klint: Det är möjligt, att det är därför, att jag i Stats-Utskottet granskat och nagelfarit den föreliggande punkten, som jag icke kan finna den så otydlig, som den förekommit åtskilliga af Kammarens ledamöter, hvilka här haft ordet. Det må visserligen vara en sanning, att den skulle vara tydligare, om jemte den samma det nya härordningsförslaget föreläge till pröfning; men jag för min del kan icke läsa och förstå punkten på annat sätt, än att Kongl. Maj:t med den velat förbinda de officerare, som ingå på den nya lönestaten, att, derest den ifrågasatta omorganisationen af landtförsvaret kommer till stånd, underkasta sig den förändrade tjänstgöring vid regementet, som deraf kan blifva en följd, samt ingå på de lönestater, som enligt härordningsförslaget äro för samma regemente fastställda, och hvilka äro just de stater, som nu blifvit af Kammarerna för den värfvade arméen antagna. Så har punkten blifvit förstädd inom Utskottet, och så bör den otvifvelaktigt förstås, men alldeles icke såsom Herr von Koch uppfattat den, eller att de, hvilka få de nu fastställda lönerna, skulle komma i samma kategori, som de, hvilka hafva sina fullmakter daterade efter den 8 April 1862, i annat fall än att den nya organisationen af landtförsvaret gjorde en förändring i tjänstgörings- och löneförhållanden för dem erforderlig. Hvad den redaktion af punkten angår, som blifvit föreslagen af Herr Rosensvärd, så måste jag bekänna, att jag icke riktigt förstått den och för min del funnit den otydligare, än den af Kongl. Maj:t och Utskottet använda.

Herr de Maré: Icke någon af Kammarens ledamöter lärer väl den något ovanliga företeelse hafva undgått, som vi i afton haft tillfälle äse, eller att Stats-Utskottets ärade ledamöter, om jag så får säga, krypa bakom ryggen på den Kongl. propositionen. Jag har icke hört något annat argument till förmån för den föredragna punk-

ten af dem framställas, än att den återfinnes i Kongl. Maj:ts proposition. Emellertid torde det icke kunna förnekas, att de anmärkningar, en aktad representant från Wermland framställt mot punkten, äro af den beskaffenhet, att de böra göra oss andra ytterligare tveksamma. Som jag dock icke vågar antaga, att den nämnde representanten i det redaktionsförslag han afgifvit lyckats fullt tydliggöra den mening, han otvifvelaktigt hyser, tror jag, att Kammaren icke kan i förevarande punkt fatta något annat fullt tillfredsställande beslut än att återrenittera punkten, hvarpå jag således anhåller om proposition.

*Förändringar
i militärperso-
nalens tjänst-
göring och
aflöning.
(Forts.)*

Herr von Geijer: Jag vill visst icke motsätta mig en återremiss, men ber att få fästa uppmärksamheten derpå, att något förtydligande utöfver hvad den föreliggande punkten innehåller svårligen torde i denna sak kunna vinnas. Hvilken redaktionsförändring man än vill göra, lärer det vara oundvikligt att officerare och underofficerare, som ingå på den nya lönestaten, i så måtto ställas lika med dem, hvilka hafva sina fullmakter daterade efter den 8 April 1862, att de få vara beredda på en förändrad tjänstgöring och aflöning. Men deras ställning blir i det afseendet olika de sistnämndes, att de icke kunna, på samma sätt som dessa, underkastas en förändring eller förminskning i aflöning, oberoende af om någon förändring sker i deras tjänstgöringsskyldighet. I sjelfva verket kommer väl, med den använda redaktionen af punkten, någon osäkerhet i afseende å framtiden att förefinnas för de förre, liksom en sådan nu är för handen för de senare. För min del är jag dock af samma mening som Herr af Klint, att det i den föreliggande punkten icke är fråga om andra förändringar än dem, som kunna blifva erforderliga för den nya härorganisationens genomförande, då deremot 1862 års Kongl. bref utgick från en helt annan grund och var lika godtyckligt till sin tillkomst, (enligt min tanke var det oriktigt att Regeringen utan kommunikation med Riksdagen utfärdade ett så viktigt stadgande på administrativ väg) som till sitt innehåll, stälde löntagaren redo att ingå på nya lönestater, när och huru som helst det kunde falla vederbörande in att låta en löneförändring försiggå. Att deremot skrifva den i fråga vararade punkten så, att den skulle komma att innehålla, hvad åtskillige här önska, eller att officerare och underofficerare, hvilka redan — det medgifves — alltför länge fått åtnöjas med ovissa löner, skulle blifva tillförsäkrade att för framtiden få behålla de löner som nu fastställas, och i händelse af en förändrad organisation ega rätt att välja emellan dessa löner och de som då kunna blifva bestämda; det tror jag för min del vara en omöjlighet, så vida vi skola hoppas att inom en icke allt för lång tid kunna få en ny härordning. Jag tror således, att Kammaren icke har annat att göra, än att antaga punkten antingen oförändrad, eller med den redaktion, Herr Rosensvärd föreslaget, och då denna senare redaktion tyckes mig vara affattad i hvad jag ville kalla lugnande ordalag, får jag vördsamt dertill tillstyrka bifall.

*Förändringar
i militärperso-
nalens tjänst-
göring och
aflöning.
(Forts.)*

Grefve Hamilton: Om också den förevarande punkten icke skulle hafva något annat fel än att vara otydlig, bör redan detta gifva anledning till en förändring, och att punkten icke måtte vara alldeles tydlig, framgår deraf, att tre till fyra talare af densamma gjort en annan tolkning, under det att en ledamot af Stats-Utskottet, som bäst borde känna punktens innehåll, ansett den hafva alldeles samma betydelse, som det uti officersfullmakter, utfärdade efter 1862, intagna villkor att löntagaren skulle vara underkastad hvilken lönereglering som helst. Då en sådan otydlighet förefinnes, bör naturligen en redaktionsförändring ske. Jag yrkade, då jag förra gången hade ordet, bifall till Herr Rosensvärds förslag, men ber nu att få frånträda detta yrkande och i stället förena mig med dem, som begärt återremiss i ändamål att vinna en mera tillfredsställande uppställning af punkten. Det är visserligen anfördt, att en återremiss icke skulle tjena till något, emedan, derest Andra Kammaren bifölle förslaget, Stats-Utskottet icke skulle kunna göra annat än hemställa till Första Kammaren, att äfven den måtte i frågan fatta beslut. Detta skäl kan visserligen hafva någon giltighet i de fall, då Andra Kammarens beslut redan är fattadt och bekant, och denna Kammare ej anser sig behöfva betänketid, men skulle det äfven i andra fall utgöra ett hinder för återremiss, då lära vi aldrig kunna besluta en sådan. Jag tror således icke, att detta skäl nödvändigt bör i denna fråga lägga hinder för återremiss, i anhållan hvarom äfven jag numera förenar mig.

Herr af Klint: Jag anhåller blott att få säga ett par ord med anledning af ett yttrande af en talare på kalmarbänken. Det har aldrig fallit mig in och kommer aldrig att falla mig in att ställa mig bakom ryggen på Regeringen. Hvad jag säger, det hemtar jag från mitt eget omdöme, och jag rår icke för att det förslag till hvilket jag i denna fråga slutit mig, råkat blifva ordagrant lika med Kongl. Maj:ts.

Herr Ribbing, Carl: Jag hemställer om icke, derest man antager denna punkt, sådan den lyder i Utskottets förslag, detta rent af är att återtaga hvad som beslutits i den första punkten af utlåtandet. I första punkten är nemligen beslut fattadt om staterna för arméen; i den föreliggande punkten åter säger man, att löntagare i arméen skola underkasta sig den förändring i löneförmåner, som en ombildning af landtförsvaret kan göra erforderlig. Det skulle således kunna hända, att denna ombildning komme att för löntagaren medföra en nedsättning i hans aflöning exempelvis dess halfva belopp, och då hemställer jag, om det icke är ganska vådligt att bibehålla punkten i den form den nu föreligger. För min del vore jag tillfreds med den nya redaktion af punkten, som Herr Rosensvärd föreslagit, men om Herr Rosensvärd, som, efter hvad jag nyss förmärkte, begärde

ordet, skulle för sin del medgifva en återremiss, skall jag icke vara emot en sådan, utan äfven deri med honom instämma.

*Förändringar
i militärperso-
nalens tjänst-
göring och
afstönig.
(Forts.)*

Herr Rosensvärd: Då meningen med mitt förra yttrande var att söka åstadkomma ett förtydligande af den förevarade punkten eller åtminstone att borttaga en af de största otydligheterna deri, och detta ändamål säkerligen bättre och fullständigare vinnes genom en återremiss, än med den redaktion jag föreslagit, så har jag för min del icke något emot att återremittera punkten till Utskottet. Äfven om resultatet endast skulle blifva en uppmaning från Stats-Utskottet till Kammaren att fatta beslut, har dock uppmärksamheten blifvit väckt på de otydligheter, som förefinnas i punkten, och jag är öfvertygad att de herrar, som funnit denna otydlighet, skola till dess ärendet åter förekommer, kunna åstadkomma ett bättre redaktionsförslag än det jag uppgjort. Jag anhåller således att få afstå från mitt förra yrkande; och förena mig med dem, som yrkat återremiss.

Herr de Maré: Jag anser såsom en skyldighet att förklara, att jag aldrig ett ögonblick betviflat att den ärade representanten från Östergötland, som för en stund sedan hade ordet, sjelfständigt bedömer hvarje fråga och att han således icke behöfver taga åt sig mitt yttrande nyss. Men jag upprepar, att det icke kan annat än förefalla mig och mången med mig högst eget, att de ärade ledamöterna af Stats-Utskottet för en gång ställa sig bakom auktoriteten af Kongl. Maj:ts proposition, och den nyssnämnde talaren var icke den enda ledamot af Utskottet, som för sitt yrkande om bifall till den föreliggande punkten, åberopat den Kongl. propositionen. För min del vidhåller jag mitt yrkande om återremiss, och jag gör detta så mycket hellre, som detta onekligen är en kärnpunkt i Kongl. Maj:ts proposition, och jag, på de skäl, som af en aktad representant från Wernmland blifvit anförda, fortfarande vågar tro att det icke skulle vara lyckligt, om Riksdagens beslut utfölle i öfverensstämmelse med den föredragna punkten.

Grefve Mörner, Axel: En ärad ledamot här midt emot har förmenat, att jag i mitt förra yttrande skulle gjort en antydning derom att den nu föredragna punkten komme att i afseende på en framtida lönerreglering medföra samma verkan som de hittills gällande efter 1862 utfärdade fullmakterna. Något sådant har jag dock icke sagt, utan endast att, för den händelse en förändrad härordning komme till stånd, men icke i något annat fall, innehållet af den föreliggande punkten skulle kunna medföra samma verkan som de nämnda fullmakterna, d. v. s. en ändring i lönernas belopp. Således komme punktens antagande icke att medföra en så ovilkorlig skyldighet att underkasta sig en lönerreglering, som de efter 1862 utfärdade fullmakterna stadga för deras innehafvare. Punkten är följaktligen icke

Förändringar i militärpersonalens tjänstgöring och aflöning.
(Forts.)

i denna del liktydig med innehållet i de nämnda fullmakterna, och att, för den händelse en omorganisation af landtförsvaret kommer att företagas, det, för undvikande af bildandet utaf nya så kallade indragnings- eller reserv-stater, är både lämpligt och nödigt att ställa så till, att lönerna kunna ändras, det lär väl icke af någon bestridas.

Vidare har det hos en annan talare väckt någon förvåning att, såsom han behagade uttrycka sig, Stats-Utskottets ledamöter vid behandlingen af det föreliggande förslaget funnit lämpligt att krypa bakom ryggen på den Kongl. propositionen. Jag tror icke att så kan sägas vara förhållandet; ty om på samma gång man säger att det af Stats-Utskottet afgifna förslaget är ordagrant lika med den Kongl. propositionen, men derjemte, såsom fallet varit med mig, uttalar såsom sin åsigt, att innehållet af förslaget är fullt tydligt och klart, så kan jag för min del icke finna att detta är att krypa bakom något, utan att sjelfständigt uttala sin mening. Det som snarare borde väckt den ärade representantens förvåning är, att den Kongl. propositionen här blifvit försvarad endast af ett par af Stats-Utskottets ledamöter, som måst uppträda till försvar för densamma.

Grefve af Ugglas: Jag är uppkallad af ett förnyadt, mot Stats-Utskottets ledamöter riktadt yttrande af en ledamot på kalmarbänken. Han hade först sagt, att Stats-Utskottets ledamöter syntes krypa bakom den Kongl. propositionen, men då den ende af Utskottets ledamöter, som egentligen hade yttrat sig i saken, upptog detta till bemötande, förklarade han att anmärkningen icke varit riktad mot honom. Den skulle således hafva gällt några andra af Utskottets ledamöter, hvilka icke haft ordet, och det der »krypandet» sålunda hafva bestått deri att de icke yttrat sig. I fall det skulle förefalla talaren på kalmarbänken angenämt att höra upprepas hvad som redan blifvit sagdt af en ledamot af Utskottet, åt hvilken åtminstone jag i denna fråga gerna lemnar ordet, emedan han är bland Utskottets ledamöter med dessa förhållanden den mest förtrogne och dertill den ende, som är med den tillämnade arméorganisationen fullt hemmastadd, så vill jag glädja kalmarrepresentanten med att förklara, att jag till alla delar instämmer i hvad den nämnde utskottsledamoten yttrat. Då jag icke kan förstå Kongl. Maj:ts proposition på det sätt, åtskillige talare velat tyda den, har jag icke funnit något skäl att i propositionen göra ändring. För mig är det alldeles klart och tydligt, att, i den stund den nya arméorganisationen inträder, den nuvarande arméens officerare inkomma i en annan tjänstgöring och äfven i andra aflöningsförhållanden, likasom att de skola vara skyldiga att då underkasta sig icke blott den kortare tjänstgöring de nu hafva, utan äfven den som kan blifva en följd af den nya organisationen. Har det nu för ledamoten på kalmarbänken varit ett nöje att höra mig yttra detta, så vare detta honom unnadt.

och vill jag endast tillägga, att jag för min del icke varit van att krypa med mitt omdöme bakom vare sig den ene eller andre.

*Förändringar
i militärperso-
nalens tienst-
göring och
aflöning.
(Forts.)*

Herr de Maré: I det fallet måste jag gifva den siste talaren rätt, att det alltid är ett nöje att höra honom uppträda, och i det afseendet kan jag icke annat än lyckönska både mig och Kammaren till den påföljd mitt förra yttrande haft. Men jag ber den ärade talaren bemärka, att den ledamot af Stats-Utskottet, på hvilken han hänsyftade, icke var den ende af Utskottets ledamöter, som för sitt tillstyrkande af den föredragna punkten anfört att den är af Kongl. Maj:t föreslagen. Då det just icke hörer till sällsyntheterna att en Kongl. proposition af det ärade Stats-Utskottet icke befinnes acceptabel, har jag icke kunnat annat än finna det något besynnerligt att i denna fråga det skäl, som hufvudsakligast åberopats, varit att Kongl. Maj:t föreslagit den lydelse af punkten, som Utskottets förslag innehåller. Det må nu vara, att den talaren, som sist hade ordet, ansett sig genom den förklaringen, att han instämde med den förutnämnde statsutskottsledamoten, hafva åt dennes yttrande om punktens antaglighet gifvit en ytterligare vigt; men jag tillåter mig dock fortfarande antaga, att de anmärkningar, som mot punktens redaktion blifvit framställda, äro af den beskaffenhet, att den icke bör kunna oförändrad antagas. Jag tror således, att jag haft fullt giltiga skäl, då jag förenat mig med dem, som yrkat återremiss.

Grefve Mörner, Carl Göran: Jag har här hört åtskilligt sägas både för och emot den föreliggande punkten. För mig har det alltifrån första gången jag genomläste densamma varit klart, att en föreskrift i den riktning den innefattar är nödvändig, om man äfven skulle kunna uttrycka den annorlunda, och jag har om denna nödvändighet fått en ytterligare påminnelse just i den Kongl. propositionen om statsverket. Sedan Riksdagen under förra året beslutat en reglering af häradshöfdingarnes löneförmåner, har nemligen en häradshöfding, som innehade sitt embete på grund af en villkorlig fullmakt, gått in till Kongl. Maj:t samt, under åberopande att hans lön redan en gång blifvit reglerad, begärt ersättning för den förlust i inkomster, som genom den vid förra riksdagen beslutade nya regleringen skulle honom tillskyndas, och på detta argument har Kongl. Maj:t ock grundat en framställning till Riksdagen att den nämnde häradshöfdingen, hvilken i parentes sagdt icke sköter eller på flera år skött sin tienst, skulle för sin återstående tienstetid få en personel lönetillökning. Man ser häraf och af det exempel, som de vid flottan verkställda organisationer med sina gamla och nya reserv- samt in-dragnings- och exspektans-stater lemnat, huru nödigt det är att meddela sådana stadganden som här äro i fråga, så vida icke hvarje ny organisation, som sker, skall blifva alltför dyrbar, och man till slut erhålla oberäkneligt dyrbara reservstater. Det är egentligen att förekomma detta, som jag tror åsyftas med den förevarande punkten.

*Förändringar
i militärperso-
nalens tjänst-
göring och
aflöning.
(Forts.)*

Möjligt är att föreskriften kunde uttryckas i bättre valda ordalag, men jag har för min del det förtroende till både Kongl. Maj:t och Riksdagen, att det just icke kan vara så farligt att antaga punkten sådan den är. Skulle Kammaren emellertid återremittera punkten, så har jag icke heller någonting deremot.

Herr von Geijer: Jag ber endast att få återtaga mitt förra yrkande och förena mig med dem, som yrkat återremiss.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till det förevarande momentet och dels återremiss deraf, framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till momentet, hvarvid svarades många ja och nej i blandning, samt sedermera proposition på återremiss deraf, då svaren likaledes utföllo med många såväl ja som nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Flere ledamöter begärde votering.

Uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

»Den som bifaller momentet q i 2:dra punkten af Stats-Utskottets utlåtande N:o 6, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, återförvisas momentet.»

Omröstningen företogs och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja 42,

Nej 57.

*Tillökadt ofj-
cersantal vid
åtskilliga
regementen.*

3:dje punkten:

Hans Excellens Herr Statsministern för utrikes ärendena Björn-stjerna: Vid löneregleringen för arméén har man öfverallt sökt att bestämma samma lön för samma tjänstgöring; men för att billigheten skall blifva fullständig, måste man äfven se till att tjänstgöringen i samma grad blir lika vid de särskilda regementena. Detta blir dock icke förhållandet derest inom en grad finnes flere officerare vid ett

regemente än vid ett annat, och obilligheten blir så mycket större om de regementen, som hafva färre officerare, äro just de som äro mest sysselsatta, såsom fallet är med gardena och hussarregementet Konung Carl XV. Det kan icke heller vara billigt att vid Lifregementets grenadiercorps endast finnas 4 kaptener, då vid andra bataljoner inom arméen finnas 6. Jag får således ur billighetsskäl och för konsekvensens skull yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition, »att vid Svea Lifgarde och Andra Lifgardet skall, utöfver nuvarande officerspersonal, anställas ännu en 2:dre kapten vid hvardera»; och »att officersantalet vid Lifregimentets Grenadiercorps skall ökas med två 2:dre kaptener, samt vid Lifgardet till häst och Husarregementet Konung Carl XV med en 2:dre ryttmästare vid hvardera.»

Tillökadt officersantal vid åtskilliga regementen.
(Forts.)

Herr af Klint: Med Hans Excellens Herr Björnstjerna ber jag att få instämna i hvad han yttrade om behovet af ett ökad antal befäl. Att detta inom hela svenska arméen är för litet, är min öfvertygelse, och jag önskar lifligt att en tillökning deraf måtte ske ju förr dess hellre. Då jag yttrat detta, blir det emellertid en desto mer maktpåliggande skyldighet för mig att redogöra för de skäl, som förmått Stats-Utskottet att afslå Kongl. Maj:ts proposition så väl i denna som den följande punkten af utlåtandet. Stats-Utskottet, som efter min uppfattning på ett ganska tillfredsställande sätt behandlat de lönestater för arméen, hvilka blifvit Utskottet förelagda, har, vid det förhållande att ett nytt härordningsförslag ligger på Kamrarnes bord och möjligen kommer att under denna riksdag antagas, ansett det icke i regeln vara lämpligt att göra några partiela förändringar i regementenas hittills gällande stater. Det kan till och med ifrågasättas huruvida, då Riksdagen tillsatt ett särskildt Utskott i och för behandling af allt hvad som rör den nya organisationen af försvarsväsendet, det kunde anses tillhöra Stats-Utskottets befogenhet att äfven för dess del handlägga dylika organisationsfrågor. Det är visserligen sant att Utskottet i några fall ingripit i organisationsfrågor; men detta har endast skett då Kongl. Maj:t har föreslagit indragning af obehöfliga tjänster, eller då det gällt att gifva anslag till någon befattning, som förut saknats, men befunnits oundgängligen nödvändig, såsom då Utskottet tillstyrkt att hästläkare må anställas vid artilleriet. I öfrigt har Stats-Utskottet hållit sig till regementenas närvarande stater, och, när ett särskildt Utskott finnes som handlägger arméorganisationen i dess helhet, har ju Stats-Utskottet i den delen icke förfarit så oriktigt. Jag öfverlemnar emellertid åt Kamraren att pröfva, huruvida Stats-Utskottet handla rätt.

Herr Rosensvärd: Jag skulle visserligen icke hafva framställt något förslag i denna punkt, så vidt icke någon annan gjort det, då jag hade föga hopp att med min röst ensam kunna verka någon ändring i Utskottets förslag; men då nu yrkande blifvit gjordt om bifall till Kongl. Maj:ts proposition, anser jag mig icke kunna med tystnad

*Tillökadt offi-
cersantal vid
åtskilliga
regementen.
(Forts.)*

förbigå denna punkt. De corpser och regementen, som här äro nämnda, stå i organisativt hänseende olika med alla andra, och det finnes icke något skäl, hvarför så skall vara. Men, invänder man, en ny härorganisation står för dörren, och det är då icke skäl att vidtaga några förändringar i den nu bestående. Denna invändning lärer dock icke vara förtjent af mycket afseende; ty om den nya härordningen antages, kommer den att föranleda en ofantligt stor tillökning af arméens befäl, och det kan då omöjligen vara till skada att under öfvergångstiden och medan man väntar på den nya härordningens antagande någon befälstillökning sker. Ju mer befäl man har att tillgå, då man en gång skall sätta till befäl i massa, desto bättre, och hvarje steg i den riktning Kongl. Maj:t här föreslagit, måste lända den blifvande arméorganisationen till gagn. Samma fråga som här föreligger har många gånger förut under olika former förekommit. För några år sedan fans det en annan corps vid den indelta arméen, som endast hade 4 kaptener; men man lyckades då upptäcka några tillgångar som kunde användas för bristens fyllande, och på samma sätt har man, när så kunnat ske, kompletterat de corpser, hvilka icke hade tillräcklig befälstyrka. Nu utgör den summa, som här erfordras, en så försvinnande obetydlighet i jmförelse med de anslag, som blifvit för arméen beviljade, att jag icke heller ur ekonomisk synpunkt kan finna något skäl emot Kongl. Maj:ts proposition, och jag får således för min del förena mig med den Konungens rådgifvare, som yrkat bifall till den nådiga propositionen.

Herr Björnstjerna, Johan Magnus: Den ledamot af Stats-Utskottet, som meddelade Kammaren de åsigter, hvilka bestämt Utskottets handlingsätt i denna fråga, uppträdde med en ovanligt lägmäld stämning, så att jag i början icke rätt hörde hvad han hade att anföra, ehuru han visserligen sedermera något höjde rösten. Af hvad jag hörde, tycktes det mig emellertid framgå, att han var något förlägen, då han skulle försvara denna Utskottets åtgärd, och jag undrar visserligen icke på, om så var förhållandet. Det skäl, vid hvilket Stats-Utskottet synes hufvudsakligen hafva fäst sig, eller att det skulle vara mindre lämpligt för Utskottet att föreslå någon förhöjning i befälets antal, då ett särskildt Utskott blifvit tillsatt att behandla ett för detsamma framlagdt nytt härordningsförslag, synes vara en ömtålighet om detta Utskotts känslor, som jag icke i allmänhet tilltror Stats-Utskottet att ega. Jag skulle föreställt mig att det borde hafva varit kärt för Stats-Utskottet, som icke kan vara i okunnighet om det stora antal befäl, som behöfves för en ny härordnings ställande i verket, att redan nu taga ett steg till detta behofs fyllande, och då dertill kommer att de ifrågavarande regementena och corpserna, äfven med den nuvarande härordningen, bevisligen äro i behof af en tillökning i befäl, hade det väl varit ganska nära till hands för Utskottet att i denna punkt bifalla Kongl. Maj:ts proposition, så vida man icke får antaga att Utskottet, som för öfrigt ordagrant bifallit hvad Kongl.

Maj:t i lönefrågan föreslagit, ansett sig likväl böra vid något tillfälle komma fram med ett afslag. För mig gestaltar sig saken synnerligen klart. Behovvet af ökad befäl är så stort, att, äfven om Stats-Utskottet eller det Särskilda Utskottet skulle besluta tillsättandet af ett mycket stort antal, det i allt fall icke skulle vara möjligt att på en särdeles kort tid bringa detta beslut i verkställighet; men möjligheten deraf förminskas i den mån man icke snart beträder en sådan väg, och då behovvet af den tillökning i befäl, som här blifvit begärd, af Hans Excellens Herr Utrikes Statsministern blifvit till fullo ådagalagd, får jag för min del yrka att, med afslag å Stats-Utskottets förslag i den föredragna punkten, Kongl. Maj:ts proposition måtte af Kammaren bifallas.

Tillökadt officersantal vid åtskilliga regementen.
(Forts.)

Grefve af Ugglas: Det är ju icke någon tvist emellan oss om nyttan eller ens om nödvändigheten af ett ökad befäl för de regementen och corpser som här äro i fråga. Så väl den ledamot, som först uppträdde till försvar för Utskottets hemställan, som äfven jag sökte på afdelningen i Utskottet göra den åsigt gällande att ett behof förefans, som borde fyllas; men då vi möttes från andra sidan med den bestämda förklaring, att man, i ovisshet om hurudan den nya härorganisationen skulle blifva, icke ville ingå på skapandet af några nya beställningar, ansågo vi oss böra vika därför, helst det icke är alldeles absolut säkert att vid en ny arméorganisation alla de platser, som nu äro i fråga, skola blifva bibehållna. Jag har icke så i minnet alla delar af det nu framlagda härordningsförslaget; men jag vill bestämdt påminna mig, att enligt detsamma det endast skulle blifva ett gardesregemente. Är detta riktigt, är det ju gifvet, att ett tillskott vid det ena gardesregementet af två andre kapteners skulle blifva alldeles öfverflödigt. Det är icke någon fråga om att icke ett större antal befäl behöfves; men ett befäl, på det sättet placeradt, komme icke att quadrera med den nya härordningen. Då nu dertill kommer, att väl icke någon större fara är å färde vid att uppskjuta tillsättandet af de ifrågavarande beställningarne ett år i afvaktan på utgången af det nu föreliggande härordningsförslaget, och då det dessutom måste medgifvas, att i allmänhet ett ganska stort tillmötesgående blifvit visadt i afseende å behandlingen af fjerde hufvudtitelns utgifter, så tror jag att Kammaren borde, likasom dess ledamöter i Utskottet, acceptera i denna del hvad Utskottet föreslagit, och dertill jag för min del anhåller om bifall.

Friherre Stjernblad: Äfven jag anhåller om proposition på bifall till denna punkt. Förhållandet är nemligen, såsom den siste talaren antydde, att enligt det nya härordningsförslaget det ena af gardesregementena skulle komma att indragas. Det är då klart, att redan det nu befintliga antalet befäl eller åtminstone officerare vid båda regementena i sådant fall blefve mer än tillräckligt för det återstående regementet, och jag vet icke om Kongl. Maj:t har rätt

Tillökadt officersantal vid åtskilliga regementen.
(Forts.)

att förflytta officerare från ett regemente till ett annat och sålunda kan låta det öfverflödiga antalet officerare komma till användning på annat håll. Sannolikt hafva de i sina fullmakter intaget vid hvilket regemente de äro anställda, och en sådan förflyttning kan då icke mot deras vilja ega rum. Under sådana förhållanden synes det vara mindre lämpligt att nu anställa flere officerare vid de nämnda regementena, och då dessa i så många år kunnat vara utan den nu begärda befälsstillökningen, torde ock utan olägenhet kunna dermed anstå till dess frågan om den nya härordningen blifvit afgjord. Bli denna af Riksdagen antagen, kommer ju en förändring i regementena att ske, och jag tror då, att man gjort klokt i att icke bifalla hvad Kongl. Maj:t här föreslagit.

Herr Björnstjerna, Johan Magnus: Den siste talaren har såsom ett skäl att icke bifalla Kongl. Maj:ts proposition i denna del anfört, att, då de ifrågavarande regementena kunnat i så många år berga sig utan dessa officerare, de också framgent borde kunna göra detta. Det förvånar mig då ganska mycket, att samme värde ledamot lemnade sitt förord åt löneregleringen; ty den har man också under många år fått berga sig utan, men det har dock nu funnits lämpligt att genomföra den. Det skulle väl ock vara besynnerligt om, derest man under många år varit i den ställning, att man nödgats umbära det nödvändiga, man icke någon gång skulle kunna komma i den ställning, att detta nödvändiga kunde åstadkommas, och detta är just hvad som här är fråga om, men icke något annat. Man har också åberopat, att en del af det befäl, som här blifvit begärdt, skulle komma att tillhöra ett regemente, hvilket, i händelse det nya härordningsförslaget blefve antaget, skulle upphöra att vidare existera, och att i sådant fall detta befäl komme att blifva utan all nytta; men man glömmer då, att det i föregående punkten heter, att detta befäl skall underkasta sig den förändring i tjenstgöringsskyldighet, som en omorganisation af landtförsvaret kan göra erforderlig, och dermed torde detta, den föregående talarens mäktigaste argument, vara förfallet. Om, såsom jag hoppas, det lyckats mig bevisa, att den nämnde talaren haft orätt i sina argument, torde också mitt yrkande om bifall till Kongl. Maj:ts proposition i denna del böra vinna Kammarens bifall.

Grefve af Ugglas: Jag hade icke glömt det förhållande, som den förre talaren sist omnämnde, men jag påminner mig också, hvad han tyckes hafva glömt, eller att Kammaren icke antog den åberopade punkten, utan återremitterade den till Utskottet. Jag tror således, att det argumentet icke var alldeles fullgodt; men det är ju icke hufvudsaken. Deremot tror jag, att vi väl böra kunna komma öfverens derom, att det icke är någon brådska med att den ifrågavarande befälsställningen sker i år, utan kan utan olägenhet anstå till nästa år, och då, såsom jag påpekat, Andra Kammarens ledamöter

i Utskottet verkligen gått Första Kammarens så mycket till mötes, kan det icke vara klokt att i hvarje obetydligare fråga hålla på sin mening, hvilket kanhända åstadkommer sämre resultat, än att i en liten sak låta sin vilja falla. Jag skulle önska, att Kammaren bifölle punkten.

Tillökadt officersantal vid åtskilliga regementen.
(Forts.)

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till den förevarande punkten, dels ock afslag derå samt bifall till Kongl. Maj:ts ifrågavarande nådiga framställning, gjordes proposition på bifall till punkten, och då dervid svarades många ja, blandade med nej, förklarades ja hafva varit öfvervägande.

Votering begärdes, till följd hvaraf uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

»Den, som bifaller 3:dje punkten i Stats-Utskottets utlåtande N:o 6, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, afslår Kammaren punkten och bifaller Kongl. Maj:ts motsvarande nådiga framställning.»

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—58.

Nej—30.

Den vidare föredragningen af utlåtandet uppsköts till nästa sammanträde.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades *Herr Brusewitz* under 14 dagar från nästkommande Tisdag den 9 dennes.

Upplästes och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens skrifvelse N:o 5 till fullmäktige i Riksgäldskontoret angående Riksgäldskontorets förvaltning under den tid, som förflytit sedan början af 1874 års riksdag.

Anmälades och bordlades Stats-Utskottets Utlåtanden:

N:o 26, i anledning af väckt motion om förklaring af hvad vid markegångstaxornas tillämpning rätteligen må med ordet »afradsgild» förstås, samt med förslag till åtskilliga iakttagelser i afseende å markegångssättningen;

N:o 27, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående eftergift till förmån för enkan Emelie Westerland i Gullspång och modehandlerskan Adèle Thorsséen i Skara af Kronans rätt till danaarf efter enkan Amalia Thorsséen från Sjöbo;

N:o 28, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående eftergift till förmån för åkaren Erik Gustaf Qvarnströms hustru, Anna Charlotta Larsson, af Kronans rätt till danaarf efter arbetskarlen P. G. Kjellström; samt

N:o 29, i anledning af väckt motion angående utfärdande af en författning derom, att afhandlingar om försäljning af åbo- äfvensom skatterätt till under bruk skatteköpta hemman få emellan åbo och bruksegare uppgöras.

Herr Grefven och Talmannen hemställde, dels att de i dag för första gången bordlagda ärenden måtte å föredragningslistan för nästa sammanträde uppföras näst efter Stats-Utskottets utlåtande N:o 6, dels ock att de mål, som i dag för andra gången bordlagts, skulle sättas nederst å samma lista; hvilket bifölls.

Kammaren åtskildes kl. 10 e. m.

In fidem

O. Brakel.